

Temaplan – forvaltning av gås 2024 - 2026

[Emne]

RAUS OG
KRAFT

Innhold

1.0	Innledning.....	3
2.0	Lowverk og rammer	3
2.1	Statsforvalteren kan utvide jakttiden.....	4
2.2	Statsforvalteren kan gi forlenget eggssanking.....	4
2.3	Døgnregulering av grågåsjakta	4
2.4	Lokal forvaltningsplan for grågås.....	4
3.0	Skadeomfang.....	5
3.1	Beskrivelser av skadeomfang, utdrag av noen brev til kommunen fra gårdbrukere i perioden 2015 – 2022 (anonymisert)	5
3.2	Utifra ovenstående søknader om skadefelling og beskrivelse av skader gjøres avbøtende tiltak i områdene	6
3.3	For skadeområdene i punkt 4.0 – 7.0.....	6
4.0	Område Kunna, Øra og Dalen	7
5.0	Område Vall og Saura.....	8
6.0	Rebbåsvika.....	9
7.0	Åbotsvik.....	10
8.0	Vedlegg :.....	10

1.0 Innledning

Bestanden av grågås har økt i Norge siden 1960-tallet, og ble i 2015 vurdert til 18 000–21 000 par. Det er imidlertid stor usikkerhet knyttet til dette estimatet, særlig i de nordligste fylkene. I Meløy har vi merket en økning i antall søknader om skadefelling av grågås de siste årene. Geografiske er det i hovedsak 4 områder i Meløy kommune som er belastet med beiteskader. 1. Kunna, Øra og Dalen. 2. Vall og Saura. 3. Rebbåsvika, Halså. 4. Åbotsvik, Ågskardet.

Gårdbrukere i disse områdene beskriver til dels store skader etter gåsas beiting, tråkk og tilgrising av eng. Dette gir redusert avling og kvalitet på foret og er en årlig økonomisk belastning for dem.

Meløy kommune ble i 2019 tilsluttet regional plan for forvaltning av gås i Nordland. For at kommunen skal få tillatelse til å iverksette tiltak som bøter på beiteskader av gås, kreves det at Kommunen utarbeider en lokal forvaltningsplan som beskriver skadeomfanget og avbøtende tiltak.

Regional plan fremhever at ordinær jakt er, og skal også i fremtiden være, hovedvirkemiddel i bestandsreguleringen av grågås i Nordland. Meløy kommune har svært mangelfull grunneierorganisering, noe som er helt avgjørende for at jakta i det hele tatt skal kunne ha en bestandsregulerende effekt. Det bør være en målsetting lokalt at man får organisert så store områder som mulig. Dersom det ikke lar seg gjøre å få på plass friområder kan jakta utøves på en slik måte at gåsa ikke presses ut av området på grunn av for høyt jakttrykk (noe som mulig fører til at færre gjess blir felt dersom trekket starter unødvendig tidlig). Her kan eksempelvis kommunen deles inn i mindre jaktfelt, der noen av jaktfeltene er fredet i perioder, ved at man har jakt kun noen dager i uken.

Tiltak som fremmer bedre grunneiersamordning med søkelys på jakt på grågås, bør prioriteres høyt i gjeldende planperiode. Fellingstallene fra ordinær jakt i Nordland har historisk sett vært forholdsvis variable. På det meste er det felt ca. 3000 grågås i fylket på en jakt sesong. Fra perioden 2003–2012 økte fellingstallene betydelig fram til 2015 før fellingsresultatet igjen gikk ned sesongen 2016. Også på landsbasis gikk fellingstallene ned i 2016.

Det finnes per i dag lite informasjon rundt omfanget av eggsankingen i fylket. Dette er et tiltak som mulig kan ha stor effekt som både forebyggende og bestandsregulerende tiltak. Ved en eventuell utvidelse av sankeperioden kan effekten økes ytterligere.

2.0 Lovverk og rammer

Myndighet i forvaltningen av gås er fordelt mellom Miljødirektoratet på nasjonalt nivå, Statsforvalter og Fylkeskommunen på fylkesnivå og kommunen på lokalt nivå. Grunneier innehar jaktretten samt rett til sankning av egg og dun. Hovedelementene i den nasjonale grågåseforvaltningen kan oppsummeres i en rekke lover, forskrifter samt nasjonale retningslinjer/føringer. Viltloven med tilhørende forskrifter, naturmangfoldloven, forskrift om skadefelling samt nasjonale retningslinjer utgjør hovedelementene.

«Grågåsa kommer med våren og reiser med sommeren» og ser man hele året under ett

oppholder grågåsa seg lengre i utlandet enn i Nordland. Dette fører til at forvaltning av grågås ikke bare er en nasjonal/kommunal forvaltning, men også en forvaltning av internasjonal karakter. Grågåsebestanden som hekker i Norge, må forvaltes i samarbeid med de nasjonene der den norske bestanden oppholder seg i løpet av året. Det er derfor viktig med en bærekraftig forvaltning over landegrensene gjennom hele året. Arten er innlemmet i en rekke avtaler og konvensjoner som Norge har ratifisert og som pålegger oss forpliktelser som også påvirker den lokale grågåseforvaltninga. Hovedmålsettingen i disse avtalene er å verne om artsmangfold og viktige leveområder for blant annet grågås.

Viltloven med tilhørende forskrifter danner det juridiske grunnlaget for forvaltningen av gås i Norge. Formålet med loven er at viltet og viltets leveområder skal forvaltes i samsvar med naturmangfoldloven på en slik måte at naturens produktivitet og artsrikdom bevares.

2.1 Statsforvalteren kan utvide jakttiden

Statsforvalteren kan utvide jakttiden på grågås når det foreligger en lokal forvaltningsplan:

- med inntil 20 dager før ordinær jaktstart fra og med Rana og Rødøy kommuner i Nordland fylke og sørover
- med inntil 15 dager før ordinær jaktstart nord for Rana og Rødøy kommuner

Formålet med å starte høstjakta på grågås tidligere er først og fremst å begrense skadeomfanget på dyrket mark.

En forutsetning for å forskriftsfeste utvidet jakttid, er at det ikke drives utstrakt skadefelling av grågås.

2.2 Statsforvalteren kan gi forlenget eggsanking

Statsforvalteren kan gi tillatelse til sanking av egg fra grågås utover 15. april dersom tiltaket inngår i en godkjent lokal forvaltningsplan for gås.

2.3 Døgnregulering av grågåsjakta

I perioden fram til ordinær jaktstart fastsetter statsforvalteren når på døgnet det kan jaktes. Dette må være innenfor et tidsrom fra kl. 24.00–10.00 eller 16.00–22.00, og bestemmes ut fra lokale forhold som for eksempel soloppgang og solnedgang.

I forbindelse med jakt i januar er det ikke krav om døgnregulering, men statsforvalteren kan regulere dette ut fra lokale forhold.

2.4 Lokal forvaltningsplan for grågås

En lokal forvaltningsplan for grågås må foreligge før statsforvalteren kan fastsette forskrift om utvidet jakttid.

Forvaltningsplanen lages av rettighetshavere i samarbeid med kommunen og det faglige innholdet godkjennes av statsforvalteren. Forvaltningsplanen skal beskrive ulike forebyggende og avbøtende tiltak som igjen kan utløse tidligere jaktstart.

Lokal forvaltningsplan for grågås skal minimum inneholde:

- en beskrivelse av det aktuelle skadeproblem, herunder definere hvilke arealer og produksjon som utsettes for skade
- en beskrivelse av områder hvor arten kan og ikke kan jaktes. Områdene hvor det kan jaktes, skal som hovedprinsipp være aktivt drevne innmarkarealer. Statsforvalteren

kan unntaksvis fravike dette dersom intensjonen med utvidet jakttid likevel ivaretas i planen

- en beskrivelse av hvordan og i hvilke områder jakta kan foregå, slik at forstyrrelse av annet vilt begrenses.

Grunneierne bør organisere og tilrettelegge jakta slik at uttaket optimaliseres og omfanget av skade på innmark reduseres. Så langt som mulig bør det også legges til rette for salg av jaktkort. God organisering gir sikrere jakt.

3.0 Skadeomfang

3.1 Beskrivelser av skadeomfang, utdrag av noen brev til kommunen fra gårdbrukere i perioden 2015 – 2022 (anonymisert)

«Vi driver gård og har hele våren og sommeren vært svært plaget av beitende grågås. I vår var det store flokker som nok mellomlandet på tur nordover, men nå i sommer ser det ut til at en rundt 300 gås har fast opphold her og flere av de nederste markene, særlig vestsida, er helt nedbeitet, og vi blir nok ikke å kunne høste noe andreslått her. Vi tror det ble søkt om skadefelling i vår av tidligere eiere av gården, uten at jeg tror det ble skutt noen gås da. Det aller beste hadde nok vært at det ble innvilget tidligere jaktstart på grågåsa fra 1. august.»

«De siste dagene har vi observert relativt store flokker med grågås på dyrkamarka her. Gresset er akkurat begynt spiring og er svært sårbart. I tillegg er markene hardt beitet av rein i løpet av vinteren, noe som gjør at gåsas beiting kan ha ekstra skadelig effekt. Vi har i de to foregående årene sett god effekt av skadefelling av gås, da skadene etter gåsa har vært betydelig mindre enn sommeren 2017, da beiteskadene var svært betydelige. Vi har de to siste dagene prøvd å jage gåsa til fots og med traktor, men opplever det samme som tidligere; at gåsa er vanskelig å jage og kommer raskt tilbake. Erfaringen vi har gjort oss de siste årene, er at det er kun når gåsa føler seg jaktet på, at den blir så nervøs at den holder seg unna. Når den blir jaktet på, blir den også mer lett-jaget. Men den skjønner også fort når det er jaging uten at det blir skutt individer, for da blir de heller ikke lett å jage. Vi har konkludert med at gåsa er ganske smart på dette området. Vi søker derfor om skadefelling på noen individer, og håper at det vil føre til like gode resultater som de to foregående år.»

«Søker herved om dispensasjon for tidlig skyting av gås.

Ved gården vår har vi ei stor mark, der det hvert år lander en flokk på 100+ gås. Disse gjør enorm skade, både ved å beite ned innmarka, og trække ned avling.

Vi har prøvd ved flere anledninger å jage vekk gåsa, da det kun resulterer i at den flyr en liten runde, før den kommer og lander på marka igjen.

Søker derfor om dispensasjon for å jakte på gåsa, før jaktsesongen egentlig starter, slik at vi får ha gresset til husdyrene i fred, og kan produsere mat til folket.»

«Søknad om skadefelling av grågås. Nå er grågåsa kommet på nyåkrene som ble sådd i vår. I morres talte jeg 16 gjess. Regner med at det kommer flere etter hvert, slik som i fjor. Derfor søker vi om å få fellingstillatelse før jaktsesongen starter. I fjor var det nok med et

skremmeskudd og gåsa ble borte , men det var noe senere. Håper vi får tillatelse slik at vi berger avlingene».

«Jeg søker om skadefelling av gås

Vi har i de siste ukene registrert mye Gås på markene. Det ser ut som de har slått seg til ro der og beiter og trør ned mye gras, vi er bekymret for forkvaliteten da foret vil få mye gås ekskrementer i seg og det vil ha uheldige konsekvenser for gårdbrukeren som leier markene. Jeg har registrert en eksplosiv økning i gåsebestanden de siste 10 år. Før hadde vi kanskje 2-3 hekkende par. Nå har vi rundt 8 hekkende par. Jeg håper vi kan få innvilget skadefelling og en god forvaltnings plan fremover for gås fremover i dette området. De økonomiske konsekvensene for jordbrukere i området er betydelig.

«Skadefelling av grågås

Viser til telefonsamtale i dag om grågåsplagen vi har på vår eiendom i Meløy.

En grågåsflokk på ca 60 individer må jages flere ganger i døgnet. Det vil si jeg må være oppe ca kl 0330 for å jage dem vekk. Gården ligger like ved sjøen, og hver gang de blir jaget, lander de et stykke ut på sjøen, og kommer tilbake etter ei kort stund. Slik har det vært de siste årene, men antall gjess har økt for hvert år. Grunnen til at vi må jage dem er at vi har beitedyr og gjessene ødelegger beitet. På grunn av denne plagen ber jeg om skadefelling på gås i denne flokken som holder til på vår eiendom.

«Vi ber om skadefelling av gås på våre 3 gårdsbruk.

Beiteskader fra gås, er et økende problem for gårdsbrukene her. Beiteskadene har økt i takt med den økende bestanden av grågås de siste tiår. Beiteskader fra gås kan deles inn i 1) tap av grovfôr (gress), 2) tap av spirer og såkorn, 3) store mengder avføring som reduserer kvaliteten på innhøstet fôr, 4) nedtrækking av gress/spirer og 5) spredning av frø fra uønskete planter og vekster.

Problemet er nå så stort at vi ser oss nødt til å søke om å få redusere bestanden en del for å berge vinterfôret til buskapen. Over flere år har vi med ulike midler som f.eks fugleskremsel av ulike slag forsøkt å skremme vekk gåsa. Dette har fungert ei lita stund, men etter hvert har gåsa vent seg til fugleskremslene og igjen startet beiting på jordene.

Uten skadefelling på nærliggende arealer vil antall gjess som beitet på dette arealet antakelig vært større og tapene enda større. I tillegg kommer de andre beiteskadene fra grågås (se 2-5 over).

Grågåsa utgjør en reell trussel for grovfôr-produksjonen til gårdsdriften for flere gårder her».

3.2 Utifra ovenstående søknader om skadefelling og beskrivelse av skader gjøres avbøtende tiltak i områdene

- Kunna, Øra og Dalen.
- Vall og Saura.
- Rebbåsvika, Halså.
- Åbotsvik - Ågskardet

3.3 For skadeområdene i punkt 4.0 – 7.0

1. Innføres tidligere jaktstart på inntil 15 dager før ordinær jaktstart (ordinær jaktstart er 21.aug) Det tilsvarer 6. August.
2. Statsforvalteren fastsetter når på døgnet det kan jaktes. Dette må være innenfor et tidsrom fra kl. 24.00–10.00 eller 16.00–22.00, og bestemmes ut fra lokale forhold som for eksempel soloppgang og solnedgang. (Anbefaler kl.04:00 til 11:00)
3. Det Innføres forlenget periode for eggsanking. (Anbefaler minst ut april mnd.)
4. Det etableres friområder så langt det er mulig i nærheten av jaktområdene der gåsa kan beite i fred.
5. Det er ikke tillatt å jakte på friområder i henhold til forvaltningsplanen.

4.0 Område Kunna, Øra og Dalen

Området har årlig store beiteskader.

Jaktområdet

avgrenses til innmark og i randsonen på inntil 50 m fra innmark på følgende gårdsbruk: 71/4, 71/1, 72/1, 72/2, 72/3, 71/2, 71/5, 72/7.

6.0 Rebbåsvika

I Rebbåsvika er det årlig beiteskader

Jaktområdet avgrenses til innmark og i randsonen på inntil 50 m fra innmark på følgende gårdsbruk:

Gnr 26 bnr 10 og 11. Gnr 26 Bnr 3. Gnr 26 bnr 21.

7.0 Åbotsvik

Området har årlig store beiteskader.

Jaktområdet avgrenses til innmark og i randsonen på inntil 50 m fra innmark på følgende gårdsbruk:

Gnr 11 bnr 1. Gnr 12 bnr 1. Gnr 13 bnr 1. Gnr 13 bnr 2. Gnr 13 bnr 6. Gnr 14 bnr 1.
Gnr 14 bnr 2. Gnr 14 bnr 3,.Gnr 14 bnr 4. Gnr 14 bnr 5. Gnr 14 bnr 6. Gnr 14 bnr 18.
Gnr 14 bnr 23. Gnr 14 bnr 76. Gnr 14 bnr 77.

8.0 Vedlegg :

- Regional plan for forvaltning av gås – Nordland
- Utdrag av forsøk og erfaring med bruk av laserskremmer på gås
- Spørreskjema

GLOMFJORD NEVERDAL ENGAVÅGEN REIPÅ STØTT
MELØYA BOLGA ÅGSKARDET HALSA ØRNES

RAUS OG KRAFTFULL

meloy.kommune.no